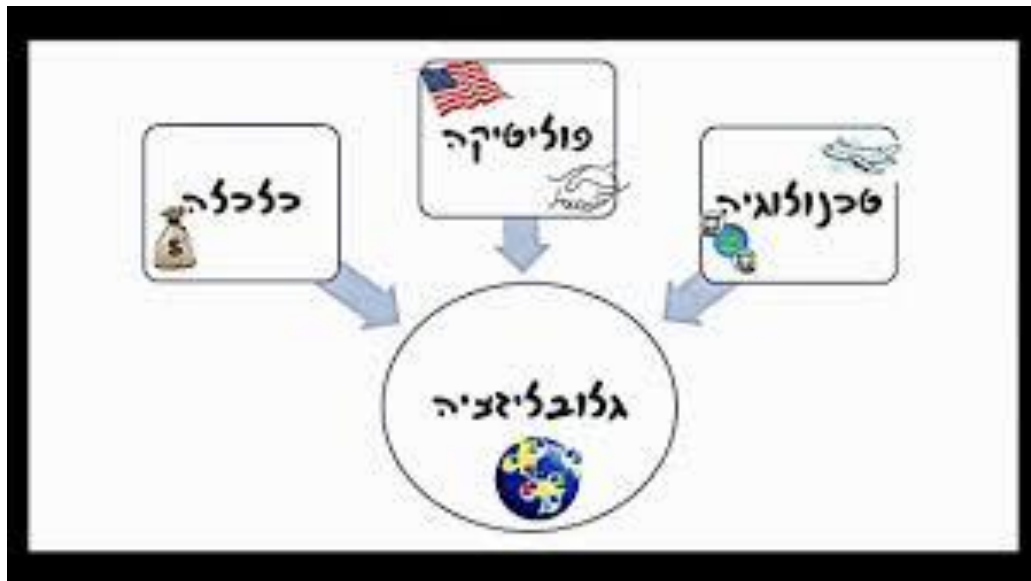

גלובליזציה – יחידת לימוד בגיאוגרפיה

הכנה ועריכה:
רקפת המאירי שפירא
אילת כ"ץ
תוכנית היל"ה / מתנ"סים

Globalization
by G. A. B. S. S.

גלובליזציה

GLOBALIZATION – מלטינית גלובוס, כדור הארץ.
שילוב של כוחות כלכליים, טכנולוגיים, חברתיים,
תרבותיים, תקשורתיים ופוליטיים.

גְלֹבְלִיזַצְיָה - תהליכים כלל-עולמיים בהם

מוצרים, אנשים, הון, מידע ורעיונות, עוברים

**וזרמים בחופשיות ממדינה למדינה במהירות בזמנית, בלי
להתחשב במרחק או בגבולות מדיניים.**

זהו שוק עולמי, גלובלי אחד, שיש לו השפעה על הכלכלה, הפוליטיקה,
החברה והתרבות ברוב מדינות העולם.

גלובליזציה?

גלובליזציה - התרחבות של הקשרים הפוליטיים, תרבותיים וכלכליים בין מדינות, חברות ויחידים באופן היוצר שילוב של כלכלות, תרבויות ותנועות פוליטיות מכל העולם. מוצרים, בני אדם, כסף וטכנולוגיה חוצים גבולות לאומיים בקצב מהיר. תופעה זו גורמת ליצירת קהילה רחבה המשולבת בשוק אחד (ויקיפדיה).

גורמים להתפתחות הגלובליזציה

א.המהפכה הטכנולוגית: שינתה את משמעות המרחק והזמן הוזילה עלויות מעבר סחורות, הון מידע ואנשים ברחבי העולם. פיתוח מערכות התקשורת – הביאה ליצירת קשרים והעברת מידע בזמן קצר ובזמן אמת בעלות נמוכה לכל מקום בעולם. שינויים טכנולוגיים: בתחום המחשוב והתקשורת (מחשב אישי, תקשורת לווייניים, טלפון סלולארי ורשת אינטרנט) שמאפשרים תקשורת בין יבשות ומדינות.

גורמים להתפתחות הגלובליזציה

- ב.התפתחות התחבורה: תחבורה אווירית, פיתוח רכבות המאפשרים להגיע ממקום למקום, בזמן קצר ובמחיר נמוך יותר מאשר בעבר.

גורמים להתפתחות הגלובליזציה

ג. התפתחויות כלכליות – פוליטיות: התפרקותה של ברית המועצות והגוש הקומוניסטי, סיום המלחמה הקרה שהביא להפשרת היחסים בין שתי מעצמות העל – ארה"ב וברה"מ ויצר תנאים מתאימים לשיתוף פעולה כלכלי ותרבותי. עוצמתה הפוליטית של ארה"ב קידמה את עמדתה הליברלית שמתאפיינת בין היתר ב"שוק חופשי" (השוק נשלט ע"י היצע וביקוש, תוך חתירה מתמדת לשווי משקל ללא התערבות חיצונית).

שינויים כלכליים שתרמו לגלובליזציה

במדינות רבות נערכו רפורמות כלכליות שכללו:

- א. הסרת מכסים והגבלות על הייבוא - תהליך שחשף את המשק המקומי לייבוא מתחרה מכל העולם.
- ב. הסרת ההגבלות על הסחר במטבעות חוץ – תהליך זה הביא לזרימת ומעבר הון ממדינה למדינה.
- ג. הפרטה - תהליך בו נכסים שהיו בבעלות ציבורית ממשלתית (תשתיות, נדל"ן, שירותי בריאות, שירותים פיננסיים ועוד) עוברים/נמכרים לבעלות פרטית.
- ד. צמצום והפסקת התמיכה הכלכלית - מתן סובסידיות ותקציבים למפעלים ולמגזרים שונים בחברה.
- באירופה קם השוק האירופאי המשותף- גוש האירו- שוק אחד גדול ללא מחסומי גבולות מדיניים. אנשים, סחורות, הון, מוצרים, ידע נעים בתוך השוק ללא מגבלות.

מאפייני הגלובליזציה

התרחבות הסחר העולמי

- הסחר העולמי קיבל תנופה גדולה, בנוסף גדל והתרחב מאוד הסחר הפיננסי (המסחר בכספים) והוא מתנהל ברובו באמצעות בורסות.
- התקשורת המחשבים והאינטרנט מאפשרת לכל תושבי העולם להשתתף במסחר המתנהל בבורסות ברחבי העולם .
- התפתחות הסחר העולמי, התרחבות השירותים והסחורות והסחר הפיננסי העלו את רמת החיים במדינות רבות , ויצרו גם **תלות כלכלית** בין המדינות בעולם.

הפעילות הכלכלית נשלטת בידי חברות ותאגידים רב לאומיים.

בעידן הגלובאלי, חברות רב לאומיות, הנקראות גם תאגידים בין לאומיים, הן המובילות את הגלובליזציה.

מאפייני הגלובליזציה

- שנוי תהליכים, מוסדות או אירועים **מרמת מדינת לאום לרמה אזורית ולרמה עולמית** (גלובלית) – איחוד מדינות, ארגונים וחברות תופסים את מקום המדינה בקבלת החלטות.
- מעבר ל**חברת רשתות** – במקום המבנה ההירארכי, מבנה שטוח בדומה לרשת האינטרנט.
- מעבר לסחר גלובלי, שוק הון גלובלי ותאגידיים רב לאומיים.
- התהליך מלווה בגידול היקף הסחר העולמי ותנועות הון בינלאומיות
- העברה מהירה של טכנולוגיות יצור ומפעלים.
- ניידות גדולה יותר של עובדים בין מדינות

יתרונות הגלובליזציה

1. הגלובליזציה מעלה את רמת החיים ומשנה את דרכי הניהול כדי שיהיו טובים ומתאימים לכלל האנושות.
2. אנשים יכולים ליצור קשרים ועסקים רציפים עם אזרחים מארצות שונות בקלות.
3. אירועים מהעולם ומידע מגיע בשידור חי לכל רחבי העולם.
4. חשיפה של ארצות שונות לארצות אחרות יוצרת תחושה של קירבה ודימיון בין התרבויות השונות (אופנה, מאכלים, צריכת התרבות).
5. רשתות תקשורת וחברות רב לאומיות מקדמות שינויים חברתיים עולמיים.
6. חברות רב לאומיות יוצרות מקומות עבודה חדשים במהירות, שכר גבוה ומהווים צינור להפצת הטכנולוגיה.

חסרונות הגלובליזציה

1. חברות רב לאומיות מנצלות עובדים, מחסלות תעסוקות ומנציחות פערים בין מדינות עשירות ועניות (ייצור בסין)
2. הריסה של מקורות טבע עולמיים.
3. תהליך הגלובליזציה מקטין תחרות עסקית בכך שהוא מרכז את העוצמה בידי חברות רב לאומיות.
4. השפעות על הפרט – ניצול אנשים – כוח עבודה זול. אנשים בעולם השלישי עובדים בעבודות סזיפיות, מסוכנות לבריאות, ללא תנאים, משכורות זעומות מאוד.

השפעת הגלובליזציה על חיינו - חברות רב לאומיות

מדובר בחברות שהמנהלים והמהנדסים שמפתחים את המוצרים נמצאים במדינות מפותחות אך הייצור של המוצרים נעשה במדינות מתפתחות – מה היתרון בכך?

כיום יש בעולם כמעט 80,000 חברות כאלו כאשר הגדולות שבהן "מגלגלות" סכומי כסף ששווים ל*תמ"ג של מדינות מסוימות, לדוגמא: סוני, אדידס, פומה, נייקי וכו'...

*תמ"ג: תוצר מקומי גולמי- מהווה את אחד המדדים המשמשים להערכת חוסנו הכלכלי של האזור הנבדק לפי התוצר של אותה מדינה בזמן נתון.

מדרש תמונה

התבוננו בתמונות בדפים הבאים

1. מצאו שלושה מאפיינים משותפים
2. ציינו שלושה פריטים שיש לכם תוצרת סין
3. האם תוכלו לציין פרטים על תנאי העבודה במפעלים, כפי שבאים לידי ביטוי בתמונות?
4. בתמונות נראים: מפעלים עתירי כוח אדם
הסבירו את המושג

מוסיף זהו לך ...

גם בשבת חנוכה ובכל ימי החג,
קוקה-קולה מוסיפה לכם אור והנאה ומאחלת לכם
שבת שלום וחנוכה שמח

קוקה קולה

לא דומה, לא כמעט

JUST DO IT.

NIKE

אנטי גלובליזציה

- שם שניתן על ידי אמצעי התקשורת למגוון הארגונים והפעילים המוחים נגד הכלכלה הגלובלית והשלכותיה.
- חלק מהביקורת של הפעילים מופנה כלפי אמצעי התקשורת (בשל היותם מוחזקים בבעלות תאגידי ענק עשירים יותר מהמדינות ובשל התכנים האחידים שתואמים את עולם התרבות והערכים האמריקאי, בהיבטים כמו דת, צריכה ועוד).

לובלי"

הכפר הגלובלי הוא מושג המדמה את העולם לכפר קטן אחד.

זהו מושג פרדוכסלי- כפר- ישוב קטן, גלובלי- עולמי. אז כיצד מיישבים פרדוכס זה?

ניתן להסביר את תופעת ה"כפר הגלובלי" באמצעות שידורי האולימפיאדה. זהו אירוע כלל עולמי שנערך במקום מסוים על כדור הארץ, אך השידורים ממנו סובבים עולם, וכך כולם צופים בו זמנית במתרחש ושותפים לחוויה זהה כאילו ישבו יחד רחוק היטן אחד.

מדוע שידורי הספורט הפכו למוצר גלובלי מצליח?

- זולים וקלים יחסית להפקה
- אירועי הספורט הינם ויזואליים – מצטלמים יפה, יש "סלבים", קהל מעריצים, האירועים תחרותיים ויוצרים דרמה בשידור חי.
- הספורט מספק בידור טוב (בידור + מידע)
- מספק חוויה ברמה הבינלאומית (הגלובלית) וברמה הלאומית (לוקאלית – פטריוטית)
- הספורט יחסית אינו שנוי במחלוקת ואינו מעורר ויכוחים פוליטיים.
- שפה הספורט היא אוניברסלית, כך גם ההתעניינות בספורט
- הספורט הוא עסק כלכלי רחב היקף, המכניס רווחים עצומים לארגוני הספורט וארגוני התקשורת, ומקדם את האינטרס הכלכלי של המפרסמים. ארגוני תקשורת משלמים סכומי עתק על שידורי הספורט הגלובליים.

שידורי האולימפיאדה – הקונפליקט שבין הלוקלי לגלובלי

שידורי האולימפיאדה הם התגלמות השידור הגלובלי - מיליארדי אנשים צופים בהם בו זמנית בכל מקום בעולם.

יחד עם זאת, המדינות מתמקדות בשידורים הנוגעים להם (הספורטאים-נציגי המדינה שלהם, המשלחות והדגל)

בנוסף על השידורים הכלליים מתמקדים ברמה הארצית

(גם אם מגיעים למקומות אחרונים או מתחרים בענפי ספורט שוליים).

מובן שאם הספורטאים מנצחים, תשומת הלב הטלוויזיונית אליהם תגיע לשיא.

כלומר, בצד הגלובליזציה של האולימפיאדה, המאחדת את כל מדינות העולם קיימת דרישה להראות את הספורטאים המקומיים ולמלא את הצורך בהזדהות עם הספורטאים המקומיים, שנשלחו לייצג את המדינה.

השפעת הגלובליזציה על החברה והתרבות

- **עולמיות** – מושג המורכב מצרוף המילים "עולמי" (גלובלי) ו"מקומי" (לוקאלי) ומתאר את התהליכים העולמיים והשפעתם, ובמקביל את התהליכים המקומיים החוזרים לייחוד, למסורת ולמקורות ולתרבות המקומית.
- המתרחשים בעולמנו בו-זמנית.

גלובלי (כלל עולמי) – מאיים להפוך את כל העולם לתרבות אחת

- מדינות פותחות את שעריהן (מרצון או לא מרצון) לתרבות המערבית באמצעות הטכנולוגיה המפותחת של אמצעי התקשורת. מדינות אלה רוצות להיות חלק מחבר העמים והן נשטפות בערכים ובתכנים באמצעות הטלוויזיה.
- יוצר זרימת מידע עדכנית מכל העולם
- לגלובליזציה של הטלוויזיה יש קשר אמיץ לכלכלה הקפיטליסטית – המניע העיקרי שלה הוא רווחים, ולשם כך היא מייצרת מוצרים ומחפשת שווקים חדשים.
- דוגמת: אולימפיאדה, מונדיאל, פיינל פור

כיצד מתמודדות מדינות

מדינות בעולם מנסות להגן על עצמן מהשפעה חיצונית זו ע"י:

1. קביעת מכסות לתוכניות זרות והקצבת מכסות של שידורים מקוריים (מקומיים). בצרפת החוק קובע ש- 60% מהתוכניות יהיו בהפקה צרפתית)
2. מדינות מחייבות שימוש בשפת המדינה ואוסרות על שימוש בביטויים לועזיים. **דיבוב התוכניות** – הבאת התכנים, אך בשפה מקומית. (בצרפת – חוק המחייב להשתמש במושגים בצרפתית ולא בשפות זרות, במיוחד אנגלית – החוק לווה במילון מושגים רשמיים בן 3500 מילים המחייב את המשדרים, המפרסמים ואת כל המסמכים הרשמיים של המדינה).
3. קביעת התכנים המותרים לשידור או לחלופין – קביעת תכנים המעודדים את הערכים המסורתיים המקובלים באותה מדינה.
4. הטלת מיסים גבוהים על תכנים מיובאים
5. הקצאת משאבים לתוכניות מקומיות – הנותנות ביטוי לתרבות ולערכים המקומיים כדי לשמר את התרבות המקומית

לוקאלי (מקומי)

- קיים רצון של מדינות ואומות לשמור על המסורת שלהם, השפה, התרבות והזהות הלאומית, ולמנוע חדירה של גורמים המאיימים עליהם.
- תחושה של המשכיות דורית
- יצירת זיכרון קולקטיבי, באמצעות זיכרונות משותפים של מאורעות ואנשים.
- תחושה של קשר, שיכות, גורל משותף

אמריקניזציה

- לתרבות האמריקנית השפעה גדולה על אוכלוסיית העולם. רעיונות, שוק חופשי, וכול מה שיש בארצות הברית מתפשט בעולם.
- קניונים, פרסומות, רכבי שטח, מכנסי ג'ינס, וולט דיסני, פרסי אוסקר, מקדונלד'ס, וקוקה קולה... מוזיקה, סרטים, מזון, אלה רק חלק מהמוצרים האמריקאים
- שימוש בכרטיסי אשראי, שימוש במילים אנגליות כחלק משפת היום יום שימוש והצמדת שמות אמריקניים למסעדות ולחנויות.

תרבות הצריכה – צריך הכול!!!

- חלק גדול מהמוצרים שאנו רוכשים אינם מיועדים לצרכים בסיסיים כדוגמת מזון, אלא לצריכה אישית מוגזמת שאין בה צורך אמיתי. אנו צורכים מעבר לצרכים, מעבר ליכולתנו הכספית, יוצרים כמויות אדירות של "פסולת"
- מדוע אנחנו מקדישים הרבה זמן לקניית מוצרים
- שאנחנו לא צריכים? איך משכנעים אותנו לכך?

הדגמה רשת מקדונלד'ס

- אז איך הכול התחיל?
- 1954 – ריי קרוק, מייסד הרשת וממציא המולטי מיקסר (מכשיר לייצור מספר מילק שייקים בו זמנית) פוגש את האחים מקדונלד במסעדת המבורגרים שהקימו בקליפורניה ומציע להם להשתמש במכשיר כדי לזרז את השירות במסעדה.
- 1955 – קרוק קונה את זיכיון השם תמורת \$2.7 מיליון דולר ומקים את המסעדה הראשונה של מקדונלד'ס בפרבר בצפון שיקגו.
- 11 שנים מאוחר יותר ב-1966 הביג מק הראשון כבר נכנס לתפריט (המצאה של אחד הזכיינים) וב-1970 יוצאת הרשת לראשונה מגבולות ארה"ב ופותחת סניף בקנדה.
- כמה עובדות על מקדונלד'ס בעולם:
- כיום יש כ- 34,000 סניפים הפזורים ב 118 מדינות ברחבי העולם (יותר מ-13,000 מתוכם רק בארצות הברית).
- סניפי מקדונלד'ס משרתים מידי יום יותר מ – 69 מיליון לקוחות.
- למקדונלד'ס יש יותר מ – 1.8 מיליון עובדים ברחבי העולם.
- בסין נפתח כל יום סניף חדש.
- בהודו אין המבורגרים מבשר בקר בגלל הפרות הקדושות- מוכרים המבורגרים צמחוניים.
- בפיליפינים תנאי קבלה לעובדים בסניפים- תואר ראשון.
- מדד הביג מק העולמי המפורסם הוא אחד הפרמטרים המרכזיים לקביעת רמת איכות החיים במדינה.
- סניף מקדונלד'ס הראשון במזרח התיכון נפתח בישראל בקניון איילון ב 14.10.1993.

מקדונלד'ס מחאה נגד סמל הגלובליזציה

מקדונלד'ס - הדגל הבולט שמניפים מתנגדי הגלובליזציה בהפגנות

באירופה, יום מחאה עולמי נגד מקדונלד'ס
הטענות נגד המותגים האמריקניים/גלובליים:

- סמל לדחיקת התרבות המקומית
- פגיעה בקהילה ובמשפחה
- "המוניזציה" של התרבות ואבדן הייחודיות
- סמל להשתלטות התאגידים הבינלאומיים
- תאגידים מעסיקים בתנאי עבודה מחפירים
- פרסום אגרסיבי
- הרס משאבי הטבע

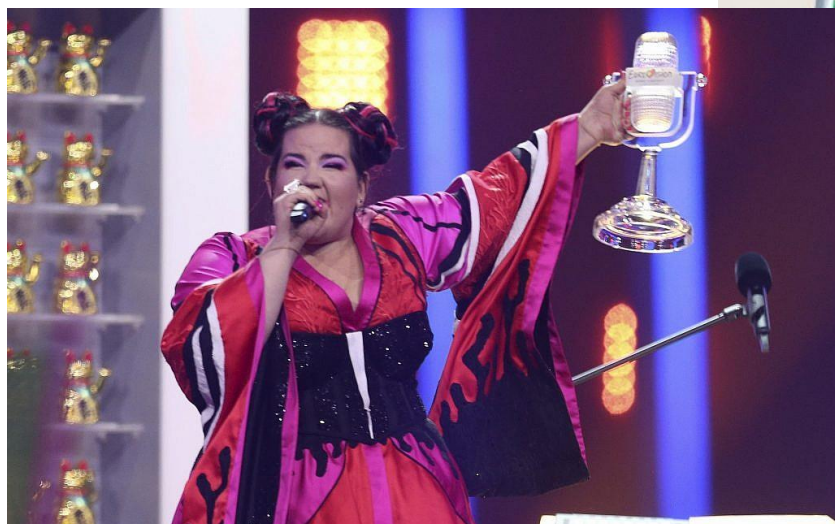
המחאה, באירופה היא גם נגד ה"פלישה האמריקנית" הכוללת מותגים אחרים כמו: קוקה קולה, דיסני ...

דילמות

המושג **אימפריאליזם תרבותי** מתייחס לקונפליקט שבין המקומי לעולמי/הקונפליקט בין הגלובלי ללוקלי

כיום מקובלת ההנחה שארה"ב ממלאת תפקיד מרכזי בתהליך זה. 80% מהסרטים ותוכניות הטלוויזיה בעולם מופקים בארה"ב. ארה"ב דומיננטית ביחס לנושא בידור, ספורט וצרכנות של מוצרים ומותגים.

אירוויזיון כביטוי לגלובליזציה

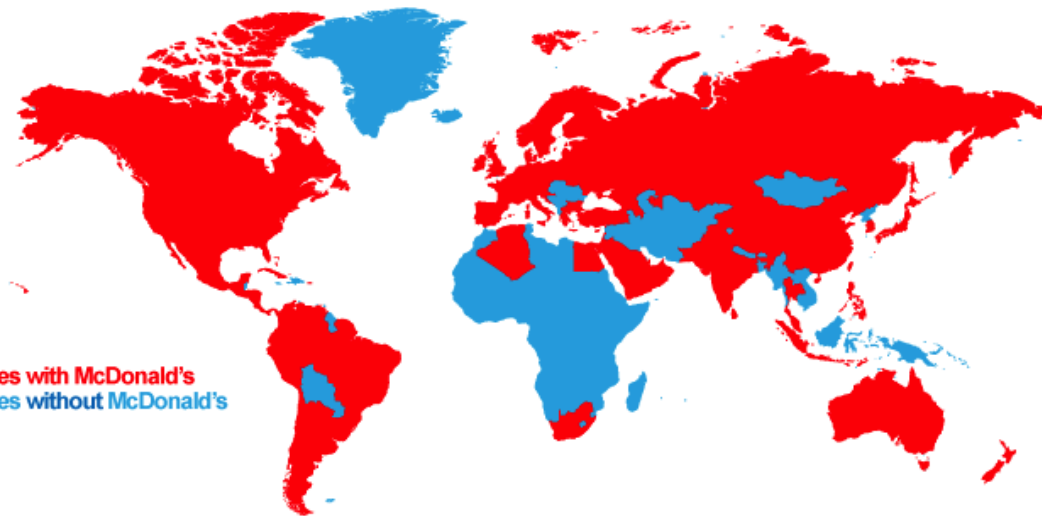

Business Management EU
www.bme.eu.com

ACROSS THE WORLD

Number of McDonald's outlets of selected countries

Most expensive McDonald's burger - selected countries (USD)*

World's busiest McDonald's

Located on famous Pushkin Square in Moscow, the largest McDonald's in the world (more than 28,000 sq. ft.) and the busiest (more than 250 million customers to date). The restaurant seats 700 customers and has a 70 foot-long service counter with 27 cash registers.

* Price using the Big Mac Index published by The Economist, as an informal way of measuring the purchasing power parity (PPP) between two currencies and provides a test of the extent to which market exchange rates result in goods costing the same in different countries.

THE WORLD AS WE KNOW

קישורים

https://www.youtube.com/watch?v=5Pxxg_KnBxkY •

60 שניות על גלובליזציה •

<https://www.youtube.com/watch?v=g2Sei7F61U8&list=PLZROk8A0VjAgvE4hXj-4WV6A62fA3pWTi> •

סרטון מדגים ב-1 דקה •

<https://www.youtube.com/watch?v=c7KnQnjNko8&list=PLZROk8A0VjAgvE4hXj-4WV6A62fA3pWTi&index=5> •

סרטון 1 דקה •

<https://www.youtube.com/watch?v=P8rvbitfD-I> •

תלמידים מציגים מושגים 4 דקות •

<http://www.youtube.com/watch?v=M634oLOP2pg>
2pg תרבות מקומית- אפריקה 6 דקות

העסקת ילדים בהודו
https://www.youtube.com/watch?v=-o_siYHOFBU

http://www.youtube.com/watch?v=eF1_MgMW0Zg

מאני טיים פרק 7 גלובליזציה 4 דקות

